

ΣΤΕ 2123/2011

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Απριλίου 2011, με την εξής σύνθεση: Γ. Σταυρόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ' Τμήματος, Ν. Μαρκουλάκης, Μ. Βηλαράς, Γ. Ποταμιάς, Μ. Σταματελάτου, Σύμβουλοι, Μ. Πικραμένος, Μ. Σταματοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Τετράδη.

Για να δικάσει την από 21 Φεβρουαρίου 2011 αίτηση: της , υποψήφιας δημάρχου του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων Άρτας με το συνδυασμό «.....» των δημοτικών εκλογών της 7ης.11.2010, κατοίκου Βουργαρελίου Άρτας, η οποία παρέστη με το δικηγόρο Γ. Σωτηρέλη (Α.Μ. 13849), που τον διόρισε στο ακροατήριο,

κατά του , υποψηφίου δημάρχου του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων Άρτας με το συνδυασμό «.....» των δημοτικών εκλογών της 7ης.11.2010, ο οποίος παρέστη με το δικηγόρο Ν. Κυπριώτη (Α.Μ. 11734), που τον διόρισε στο ακροατήριο.

Με την αίτηση αυτή η αναιρεσείουσα επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 22/2011 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Μ. Πικραμένου. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αναιρεσείουσας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον πληρεξούσιο του αναιρεσιβλήτου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο υ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (2293102, 912523, 912524/2011 ειδικά έντυπα παραβόλου).
2. Επειδή, με την κρινόμενη αναίρεση ζητείται η εξαφάνιση της 22/2011 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, με την οποία απορρίφθηκε ένσταση της αναιρεσείουσας, επικεφαλής του συνδυασμού «.....» και υποψήφιας δημάρχου του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας, κατά των αποφάσεων 10/23.10.2010 και 24/30.11.2010 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας. Με την πρώτη από τις ως άνω αποφάσεις ανακηρύχθηκαν οι υποψήφιοι συνδυασμοί, οι υποψήφιοι δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας και με τη δεύτερη από αυτές ανακηρύχθηκαν ο επιτυχών και οι επιλαχόντες συνδυασμοί στον ως άνω Δήμο κατά τις εκλογές της 7ης και της 14ης Νοεμβρίου 2010. Η ένσταση της αναιρεσείουσας στρεφόταν κατά των ως άνω αποφάσεων ως προς την ανακήρυξη και συμμετοχή στις ως άνω δημοτικές εκλογές του ανακηρυχθέντος και τελικώς επιτυχόντος συνδυασμού «Πατριωτικός Υπερκομματικός Συναγερμός Κεντρικών Τζουμέρκων» με επικεφαλής και υποψήφιο δήμαρχο τον αναιρεσιβλήτο.
3. Επειδή, στο άρθρο 53 παρ. 3 του π.δ. 18/1989 (ΕτΚ Α', φ. 8), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του από το άρθρο 12 του ν. 3900/2010 (ΕτΚ Α', φ. 213), ορίζεται ότι: «3. Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς

ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου». Στην προκείμενη περίπτωση η αναιρεσείουσα προβάλλει στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έρχεται σε αντίθεση προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ως προς το νομικό ζήτημα του κρίσιμου χρόνου κατά τον οποίο κρίνεται η τήρηση της ποσόστωσης φύλου από τους υποψήφιους συνδυασμούς καθώς και των συνεπειών που επιφέρει η μη τήρηση της ποσόστωσης για το συνδυασμό που ανακηρύχθηκε, όταν οφείλεται σε λόγους μη προβλεπόμενους από το νόμο, επικαλείται δε σχετικά τις αποφάσεις 897/2010 και 3237/2007 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Με τα δεδομένα αυτά η κρινόμενη αίτηση έχει ασκηθεί παραδεκτώς σύμφωνα με τα οριζόμενα στις ανωτέρω διατάξεις και είναι περαιτέρω εξεταστέα.

4. Επειδή, στο άρθρο 18 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΕΤΚ Α', φ. 87/7.6.2010), όπως το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 προστέθηκε με την παρ.10γ του άρθρου 18 του ν. 3870/2010 (ΕΤΚ Α', φ. 138/9.8.2010), ορίζεται ότι: «1. Η εκλογή του δημάρχου, των δημοτικών συμβούλων, των συμβούλων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων και του εκπροσώπου της τοπικής κοινότητας γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται. 2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει: α) Τον υποψήφιο δήμαρχο. β) Τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους, σε αριθμό ίσο τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Στις μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων μπορεί να προσαυξηθεί έως τρεις. γ) Τους υποψήφιους συμβούλους της δημοτικής κοινότητας. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων της κάθε δημοτικής κοινότητας είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των μελών του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας, με δυνατότητα προσαύξησης κατά έναν. δ) Τους υποψήφιους συμβούλους της τοπικής κοινότητας ή τους εκπροσώπους της τοπικής κοινότητας. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων της κάθε τοπικής κοινότητας είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των μελών του συμβουλίου της τοπικής κοινότητας, με δυνατότητα προσαύξησης κατά έναν. Ο αριθμός των υποψηφίων εκπροσώπων κάθε τοπικής κοινότητας ορίζεται μέχρι δύο. 3. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, συμβούλων δημοτικής κοινότητας και συμβούλων τοπικής κοινότητας από κάθε φύλο ανέρχεται τουλάχιστον στο ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου ή του συμβουλίου δημοτικής ή τοπικής κοινότητας που υπολογίζεται διακεκριμένα για κάθε δημοτικό συμβούλιο και κάθε συμβούλιο δημοτικής ή τοπικής κοινότητας. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην αμέσως επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι τουλάχιστον ίσο με το μισό της. Στην περίπτωση κατά την οποία ο αριθμός των υποψηφίων μελών του δημοτικού συμβουλίου ή του συμβουλίου δημοτικής ή τοπικής κοινότητας είναι μικρότερος του συνολικού αριθμού των αντίστοιχων μελών, σύμφωνα και με την παράγραφο 2 του επόμενου άρθρου, το ανωτέρω ποσοστό υπολογίζεται επί του αριθμού των αντίστοιχων μελών, που περιλαμβάνονται στη γραπτή δήλωση του συνδυασμού». Περαιτέρω, στο άρθρο 19 του ίδιου ν. 3852/2010 ορίζεται ότι: «1. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι που τον αποτελούν. ... 2. Η δήλωση του συνδυασμού είναι νόμιμη: α) Εάν περιλαμβάνονται σε αυτήν υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι για το ένα δεύτερο (1/2) του συνόλου των εκλογικών περιφερειών και ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας, β) Εάν περιλαμβάνονται σε αυτήν υποψήφιοι σύμβουλοι για το ένα τρίτο (1/3) του συνόλου των δημοτικών κοινοτήτων και ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων κάθε δημοτικής κοινότητας είναι τουλάχιστον ίσος με τα τρία πέμπτα (3/5) του αριθμού των μελών του συμβουλίου της. γ) Εάν περιλαμβάνονται σε αυτήν υποψήφιοι σύμβουλοι για το ένα τρίτο (1/3) του συνόλου των τοπικών κοινοτήτων που εκλέγουν τριμελή συμβούλια και εφόσον υπάρχει τουλάχιστον ένας υποψήφιος. Η μη ύπαρξη υποψηφίου εκπροσώπου τοπικής κοινότητας δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της δήλωσης του συνδυασμού. ...

6. Αν δεν έχει τηρηθεί κάποια από τις διατυπώσεις ή δεν υπάρχει κάποια από τις προϋποθέσεις ή κάποιο από τα στοιχεία που προβλέπουν οι παράγραφοι 1 και 3 του παρόντος άρθρου και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο η δήλωση είναι απαράδεκτη. Ειδικότερα, αν έχει συνταχθεί

η δήλωση του συνδυασμού που προβλέπει η παράγραφος 1, με διαφορετικό τρόπο, δεν είναι απαράδεκτη, εφόσον περιλαμβάνει ρητή δήλωση που ορίζει τον υποψήφιο δήμαρχο. Απαράδεκτη είναι και η εκπρόθεσμη δήλωση, καθώς και η δήλωση που περιλαμβάνει λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου 7. Η δήλωση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία των προσώπων που την υποβάλουν ή ενός εκλογέα δημότη ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία. Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Στη δήλωση αυτή επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 3, καθώς και γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Μετά τη λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας, που απαιτείται για την επίδοση ή την παράδοση στο αρμόδιο δικαστήριο, καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21 του παρόντος νόμου». Στο άρθρο 20 του ίδιου ν. 3852/2010 ορίζεται ότι: «1. Τη δέκατη πέμπτη (15η) ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς που έχουν δηλωθεί νόμιμα. 2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου κοινοποιεί αμέσως στον περιφερειάρχη τις σχετικές αποφάσεις. 3. Ο περιφερειάρχης θεωρεί και αποστέλλει αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών που έχουν ανακηρυχθεί». Στο άρθρο 21 του ως άνω ν. 3852/2010, όπως η παρ. 4 αυτού αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 δ' του άρθρου 18 του ν. 3870/2010, ορίζεται ότι: «1. Ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. ... 2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψηφίου δημάρχου, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων που επιδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου δύο ημέρες το αργότερο πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 19, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει τον υποψήφιο που αντικαθιστά εκείνον που παραιτήθηκε ή απεβίωσε μέχρι και την παραμονή της διενέργειας των εκλογών. Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. 3. Σε περίπτωση παραίτησης ή ανακήρυξης του ως υποψηφίου δημάρχου σε αντικατάσταση παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος κατά την προηγούμενη παράγραφο ή θανάτου υποψηφίου δημοτικού συμβούλου ή υποψηφίου συμβούλου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή υποψηφίου εκπροσώπου τοπικής κοινότητας, τη θέση του μπορεί να καταλάβει νέος υποψήφιος, ύστερα από δήλωση του υποψηφίου δημάρχου ακόμη και αν έχει περάσει η προθεσμία της παραγράφου 7 του άρθρου 19. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 19, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Για την παραίτηση εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παραγράφου 1. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο. 4. Συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων δημοτικής κοινότητας μικρότερο από το ελάχιστο όριο της παραγράφου 3 του άρθρου 18, καθώς και της παραγράφου 2 του άρθρου 19, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, για τους οποίους δεν δηλώθηκε αντικατάσταση, θεωρείται νόμιμος».

5. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι η κατά το άρθρο 20 του ν. 3852/2010 ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών έχει ανατεθεί στα πολιτικά δικαστήρια, ως αρμοδιότητα διοικητικής φύσης, σύμφωνα με το άρθρο 94 παρ. 4 του Συντάγματος, και οι αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, που ανακηρύσσουν τους υποψηφίους συνδυασμούς, έχουν τον χαρακτήρα διοικητικών πράξεων. Κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής τα πολιτικά δικαστήρια ελέγχουν, σύμφωνα με τα άρθρα 19 και 20 του ν. 3852/2010, τη νομιμότητα των δηλώσεων κατάρτισης των συνδυασμών, στα πλαίσια δε του ελέγχου αυτού εξετάζουν, μεταξύ άλλων, αν οι δηλώσεις κατάρτισης των συνδυασμών που έχουν κατατεθεί, περιλαμβάνουν τον προβλεπόμενο, από το άρθρο 18 παρ. 3 του ν. 3852/2010, ελάχιστο αριθμό υποψηφίων από το γυναικείο φύλο. Περαιτέρω, κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 παρ. 6 του ίδιου νόμου, τα πολιτικά δικαστήρια οφείλουν να μην ανακηρύξουν τις απαράδεκτες δηλώσεις, δηλαδή εκείνες που περιλαμβάνουν αριθμό γυναικών μικρότερο από το 1/3 του

συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου ή του συμβουλίου δημοτικής ή τοπικής κοινότητας που υπολογίζεται διακεκριμένα για κάθε δημοτικό συμβούλιο και κάθε συμβούλιο δημοτικής ή τοπικής κοινότητας. Ακολούθως, τα διοικητικά δικαστήρια όταν ελέγχουν παρεμπιπτόντως την πράξη ανακήρυξης συνδυασμού για το λόγο ότι ο συνδυασμός αυτός ανακηρύχθηκε, κατά παράβαση της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 19 παρ. 6 του ν. 3852/2010, περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, μικρότερο από το νόμιμο αριθμό γυναικών υποψήφια δημοτικών συμβούλων, αν διαπιστώσουν την παράβαση αυτή, ακυρώνουν την προσβαλλόμενη πράξη χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι η νομική αυτή πλημμέλεια «είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα» κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, ΕΤΚ Α', φ. 97), το οποίο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της παράβασης της παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 3852/2010. Και τούτο διότι, υπό την αντίθετη εκδοχή, το εξαιρετικά δυσάποδεικτο γεγονός της δυνατότητας επιρροής της νομικής αυτής πλημμέλειας στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα θα καθιστούσε απρόσφορο το θετικό μέτρο της ποσόστωσης υπέρ των γυναικών που θεσπίζει η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 18 παρ. 3 του ν. 3852/2010, κατ'εφαρμογή του άρθρου 116 παρ. 2 του Συντάγματος, και εξαιρετικά δυσχερή την επίτευξη του επιδιωκόμενου συνταγματικού σκοπού της θεμελίωσης μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού συμβούλου και του τοπικού συμβούλου. Ενόψει αυτών, από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 18 παρ. 3 και 19 παρ. 6 του ν. 3852/2010 συνάγεται ότι κρίσιμο χρονικό σημείο, κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού από την άποψη της συμμετοχής σε αυτόν του νόμιμου αριθμού γυναικών υποψήφια, μεταξύ άλλων, δημοτικών συμβούλων, είναι το χρονικό σημείο ανακήρυξης του συνδυασμού αυτού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο και όχι ο χρόνος υποβολής (επίδοσης ή παράδοσης) της δήλωσης κατάρτισης του συνδυασμού στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο, διότι με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ο συνταγματικός σκοπός, που επιδιώκει ο νομοθέτης, να περιέχει κάθε συνδυασμός που μετέχει στις εκλογές το νόμιμο ελάχιστο αριθμό υποψηφίων γυναικών. Συνεπώς, συνδυασμός, ο οποίος κατά το χρονικό σημείο της ανακήρυξής του από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο έχει το νόμιμο αριθμό υποψηφίων γυναικών, δεν πάσχει από ακυρότητα και η σχετική δήλωση κατάρτισής του είναι νόμιμη και παραδεκτή (πρβλ. ΣΤΕ 3237/2007 7μ., 897/2010 7μ. κ.ά.).

6. Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 19, 20 και 21 του ν. 3852/2010 συνάγεται ότι μετά τη λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας για την υποβολή (επίδοση ή παράδοση) της δήλωσης κατάρτισης του συνδυασμού και μέχρι την ανακήρυξη του συνδυασμού από το πολιτικό δικαστήριο καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται εφόσον, σύμφωνα με τη διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 19, κατά το χρονικό αυτό διάστημα μόνον αντικατάσταση υποψηφίων που απεβίωσαν ή παραιτήθηκαν κατά το άρθρο 21 επιτρέπει ο νόμος. Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 21 του ως άνω ν. 3852/2010, μετά την ανακήρυξη των υποψηφίων και των συνδυασμών από το πολιτικό δικαστήριο, επιτρέπεται η συμμετοχή στις δημοτικές εκλογές συνδυασμού που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων δημοτικής κοινότητας ή τοπικής κοινότητας μικρότερο από το ελάχιστο όριο της παρ. 3 του άρθρου 18, καθώς και της παρ. 2 του άρθρου 19, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων τους για τους οποίους δεν δηλώθηκε αντικατάσταση. Όπως προκύπτει από την ανωτέρω παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 3852/2010, ο νομοθέτης συγχωρεί τη συμμετοχή στις εκλογές συνδυασμού, ο οποίος, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων, για τους οποίους δεν δηλώθηκε αντικατάσταση, υπολείπεται του εν γένει ελαχίστου αριθμού υποψηφίων ή του ελαχίστου αριθμού υποψηφίων από κάθε φύλο, εφόσον με την εν λόγω διάταξη γίνεται παραπομπή τόσο στην παράγραφο 2 του άρθρου 19 όσο και στην παρ. 3 του άρθρου 18 του εν λόγω νόμου.

Από τα ανωτέρω όμως συνάγεται ότι ο νομοθέτης προσδιόρισε κατά τρόπο περιοριστικό τις περιπτώσεις εκείνες για τις οποίες ανέχεται τη συμμετοχή συνδυασμού στις δημοτικές εκλογές παρά το ότι ο συνδυασμός αυτός υπολείπεται του ελαχίστου αριθμού υποψηφίων από κάθε φύλο (δηλαδή την παραίτηση ή το θάνατο υποψηφίου), ενόψει της καθιέρωσης του θετικού μέτρου της ποσόστωσης των φύλων, που συνίσταται στο να περιέχει κάθε συνδυασμός ο οποίος μετέχει στις εκλογές, το νόμιμο ελάχιστο αριθμό υποψηφίων από κάθε φύλο για τη θεμελίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 2 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος,

μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού συμβούλου ή του συμβούλου δημοτικής κοινότητας. Ως εκ τούτου δεν είναι νόμιμη η συμμετοχή συνδυασμού στις δημοτικές εκλογές, ο οποίος υπολείπεται του ελαχίστου αριθμού υποψηφίων από κάθε φύλο, μετά την μη ανακήρυξη από το πολιτικό δικαστήριο γυναίκας υποψήφιας δημοτικής συμβούλου λόγω του ότι ο συνδυασμός, στον οποίο συμμετέχει, δεν έχει στην εκλογική περιφέρεια που είχε δηλωθεί η μη ανακηρυχθείσα, αριθμό υποψηφίων συμβούλων ίσο με τον αριθμό των εδρών της εν λόγω περιφέρειας. Στην περίπτωση αυτή εφόσον η μη ανακήρυξη της υποψήφιας συμβούλου, για τον ανωτέρω λόγο, έχει ως συνέπεια να μειώνεται ο αριθμός των γυναικών υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού στη δήλωση κατάρτισης του οποίου αυτή συμμετείχε, κάτω από το ελάχιστο νόμιμο όριο της παρ. 3 του άρθρου 18, συμπαρασύρει σε ακυρότητα την ανακήρυξη όλου του συνδυασμού εφόσον, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, κατά το κρίσιμο χρονικό σημείο, κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης του συνδυασμού, ο συνδυασμός αυτός δεν έχει πλέον το νόμιμο αριθμό γυναικών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων (πρβλ. ΣτΕ 3237/2007 7μ., 897/2010 7μ. κ.ά.). Η ερμηνεία αυτή συνεπάγεται εύλογες συνέπειες και για τους λοιπούς εναπομείναντες υποψηφίους του ίδιου συνδυασμού, εφόσον η μη ανακήρυξη της ανωτέρω γυναίκας υποψήφιας δημοτικής συμβούλου οφείλεται στην μη τήρηση εκ μέρους του συνδυασμού τους των οριζόμενων στο άρθρο 19 του ν. 3852/2010 ως προς την κατάρτιση της δήλωσης σε σχέση με τον απαιτούμενο αριθμό υποψηφίων σε κάθε εκλογική περιφέρεια.

7. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής: Κατά την έναρξη της εκλογικής διαδικασίας για την ανάδειξη δημοτικών αρχών στις εκλογές της 7ης Νοεμβρίου 2010 στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας (το δημοτικό συμβούλιο του οποίου αποτελείται κατά νόμο και σύμφωνα με τον πληθυσμό του από είκοσι επτά μέλη) επιδόθηκε εμπροθέσμως στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Άρτας δήλωση υποψηφιότητας του συνδυασμού με τον τίτλο «Πατριωτικός Υπερκομματικός Συναγερμός Κεντρικών Τζουμέρκων» με επικεφαλής τον αναιρεσιβλήτο, ως υποψήφιο δήμαρχο, η οποία περιελάμβανε τριάντα επτά υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους εκ των οποίων εννέα γυναίκες για τέσσερις συνολικά εκλογικές περιφέρειες, ήτοι για τις εκλογικές περιφέρειες,, και Στη συνέχεια, στις 20.10.2010, ήτοι τρεις ημέρες πριν την έκδοση της απόφασης του πολιτικού δικαστηρίου για την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών, υποβλήθηκαν στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Άρτας τρεις υπεύθυνες δηλώσεις των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, και, με τις οποίες αυτοί παραιτήθηκαν από τη θέση του υποψήφιου για την εκλογική περιφέρεια Ακολούθως με την 10/23.10.2010 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας ανακηρύχθηκαν οι συνδυασμοί που δηλώθηκαν για την εκλογή δημοτικών αρχών στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων, χωρίς τους ως άνω παραιτηθέντες υποψήφιους. Με την ίδια απόφαση και αφού ελήφθη υπόψη ότι στην εκλογική περιφέρεια Μελισσουργών, η οποία περιλαμβάνει δύο έδρες, η δήλωση του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου, περιελάμβανε την υποψηφιότητα μιας μόνον υποψήφιας δημοτικής συμβούλου, ήτοι της του, η τελευταία δεν ανακηρύχθηκε αφού κρίθηκε ότι η δήλωση του συνδυασμού κατά το μέρος αυτό ήταν απαράδεκτη ως αντιβαίνουσα στο άρθρο 19 παρ. 2 του ν. 3852/2010. Κατά την αρχική εκλογή της 7ης Νοεμβρίου και την επαναληπτική εκλογή της 14ης Νοεμβρίου 2010 πλειοψήφησε ο συνδυασμός του αναιρεσιβλήτου με πρώτο επιλαχόντα το συνδυασμό «Τζουμερκιώτικη Πορεία» και δεύτερο επιλαχόντα το συνδυασμό «Τζουμέρκα Όραμα Ανάπτυξης-Νέα Εποχή» με επικεφαλής την αναιρεσείουσα, σύμφωνα με την 24/30.11.2010 απόφαση ανακήρυξης των δημοτικών αρχών στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας. Η αναιρεσείουσα άσκησε ένσταση κατά της 10/23.10.2010 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας, με την οποία ανακηρύχθηκαν οι υποψήφιοι συνδυασμοί και υποψήφιοι δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι, καθώς και κατά της 24/30.11.2010 απόφασης του ίδιου Πολυμελούς Πρωτοδικείου, με την οποία ανακηρύχθηκαν ο επιτυχών και οι επιλαχόντες συνδυασμοί στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας, υποστηρίζοντας ότι η δήλωση του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου ανακηρύχθηκε μη νομίμως, κατά παράβαση του άρθρου 19 παρ. 6 του ν. 3852/2010, και επομένως μη νομίμως συμμετείχε στις εκλογές, αφού δεν περιελάμβανε τον απαιτούμενο αριθμό γυναικών μετά την μη ανακήρυξη της μοναδικής

υποψήφιας δημοτικής συμβούλου στην εκλογική περιφέρεια Μελισσουργών, με συνέπεια το σύνολο των γυναικών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων να ανέρχεται σε οκτώ αντί για εννέα που απαιτούνται δεδομένου ότι το δημοτικό συμβούλιο στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας είναι εικοσαεπταμελές και ως εκ τούτου υπολειπόταν του 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο, καθ' ερμηνείαν των διατάξεων των άρθρων 19 παρ. 7 και 21 του ν. 3852/2010, έκρινε ότι αφού με τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 21 γίνεται παραπομπή τόσο στην παρ. 2 του άρθρου 19 (ελάχιστος αριθμός υποψηφίων ανάλογα με τις έδρες) όσο και στην παρ. 3 του άρθρου 18 (ελάχιστος αριθμός υποψηφίων από κάθε φύλο) το νομοθετικό πλαίσιο κατέστη πιο ελαστικό έναντι αυτού που είχε καθιερώσει ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), με σκοπό να περιορισθούν οι ανεπιεικείς και αντίθετες στις συνταγματικές αρχές της λαϊκής κυριαρχίας, της αναλογικότητας και της ελεύθερης πρόσβασης στα αιρετά αξιώματα συνέπειες αποκλεισμού από τις εκλογές ολόκληρου συνδυασμού απαρτιζομένου από δεκάδες υποψηφίους. Κατά το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο εφόσον επιτρέπεται πλέον η συμμετοχή στις εκλογές συνδυασμού ο οποίος υπολείπεται του ελάχιστου αριθμού υποψηφίων από κάθε φύλο εξαιτίας παραίτησης υποψήφιας πριν την ανακήρυξή της, για την οποία δεν δηλώθηκε αντικατάσταση, παρέπεται για την ταυτότητα του νομικού λόγου ότι είναι νόμιμη η συμμετοχή στις εκλογές συνδυασμού και όταν η ποσόστωση δεν τηρείται λόγω μη ανακήρυξης υποψήφιας η οποία περιλαμβανόταν μεν στη δήλωση του συνδυασμού αλλά δεν ανακηρύχθηκε διότι ο συνδυασμός δεν είχε αριθμό υποψηφίων συμβούλων ίσο με τον αριθμό των μελών του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας, με αποτέλεσμα ο συνδυασμός να μην έχει κανένα υποψήφιο στη συγκεκριμένη δημοτική κοινότητα. Επί τη βάση της ερμηνείας αυτής που έδωσε το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο στις ανωτέρω διατάξεις του ν. 3852/2010, κρίθηκε, περαιτέρω, ότι η ακούσια μη συμμετοχή της ανωτέρω υποψήφιας, η οποία είχε περιληφθεί νομίμως και εμπροθέσμως στη σχετική δήλωση του συνδυασμού, στις δημοτικές εκλογές της 7ης Νοεμβρίου 2010 λόγω μη ανακήρυξής της από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο για λόγους που δεν συνάπτονται άμεσα με την υποψηφιότητά της, δεν συμπαρασύρει σε ακυρότητα όλο το συνδυασμό του αναιρεσιβλήτου, κατ' ακολουθίαν δε τούτου ότι νομίμως το Πολυμελές Πρωτοδικείο Άρτας προέβη στην ανακήρυξη του συνδυασμού «.....» και, περαιτέρω, νομίμως ο συνδυασμός αυτός συμμετείχε στις εν λόγω δημοτικές εκλογές. Με τις σκέψεις αυτές το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο απέρριψε την ένσταση της αναιρεσείουσας.

8. Επειδή, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, το δικάσαν διοικητικό πρωτοδικείο, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των άρθρων 18 παρ. 3, 19 παρ. 7 και 21 παρ. 4 του ν. 3852/2010, έκρινε ότι νομίμως ανακηρύχθηκε ο συνδυασμός του αναιρεσιβλήτου «Πατριωτικός Υπερκομματικός Συναγερμός Κεντρικών Τζουμέρκων». Και τούτο διότι εφόσον το πολιτικό δικαστήριο δεν ανακήρυξε την υποψήφια δημοτικό σύμβουλο για το λόγο ότι ο ως άνω συνδυασμός, στον οποίο συμμετείχε, δεν είχε στην εκλογική περιφέρεια που αυτή είχε υποβάλει υποψηφιότητα τον απαιτούμενο αριθμό υποψηφίων, ο συνδυασμός του αναιρεσιβλήτου δεν διέθετε, κατά το χρονικό σημείο της ανακήρυξής του από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο, τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων γυναικών δημοτικών συμβούλων και ως εκ τούτου το πολιτικό δικαστήριο όφειλε να μην ανακηρύξει το συνδυασμό «.....» που περιελάμβανε αριθμό γυναικών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων μικρότερο του 1/3 του συνόλου των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού. Για το λόγο αυτό, ο οποίος βασιμώς προβάλλεται, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση να εξαφανισθεί.

9. Επειδή, μετά την αναιρέση της προσβαλλόμενης απόφασης, για τον ανωτέρω λόγο, η υπόθεση, που δεν χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό, πρέπει να διακρατηθεί από το Δικαστήριο αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 57 παρ. 2 του π.δ. 18/1989, και να εκδικασθεί η από 9.12.2010 ένσταση της αναιρεσείουσας.

10. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 3852/2010: «1. Η ένσταση στρέφεται κατά της απόφασης με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, βάσει του

σχετικού πίνακα αποτελεσμάτων ο οποίος ενσωματώνεται σε αυτή. 2. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν: α) η έλλειψη νόμιμων προσόντων και η συνδρομή κωλυμάτων σε υποψήφιους που έχουν εκλεγεί ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη, β) η παράβαση του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σ' αυτούς, γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων». Η κρινόμενη ένσταση της ενισταμένης-αναιρεσείουσας στρέφεται κατά: α) της 10/23.10.2010 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας με την οποία έγινε η ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών καθώς και των δημοτικών και τοπικών συμβούλων στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας για τις δημοτικές εκλογές του Νοεμβρίου 2010, β) της 24/30.11.2010 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας με την οποία ανακηρύχθηκαν ο επιτυχών και οι επιλαχόντες συνδυασμοί καθώς και οι δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι των εν λόγω συνδυασμών επί τη βάση των αποτελεσμάτων της αρχικής και της επαναληπτικής εκλογής της 7ης και αντίστοιχα της 14ης Νοεμβρίου 2010. Μόνη παραδεκτώσ προσβαλλόμενη πράξη, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, είναι η 24/30.11.2010 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας με την οποία ανακηρύχθηκαν ο επιτυχών και οι επιλαχόντες συνδυασμοί καθώς και οι δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι των ως άνω συνδυασμών, μπορεί δε να προβληθούν κατ' αυτής από την ενισταμένη-αναιρεσείουσα και πλημμέλειες κατά των πράξεων που έχουν προηγηθεί, μεταξύ των οποίων και κατά της πράξης ανακήρυξης των υποψηφίων συνδυασμών και των υποψηφίων δημοτικών και τοπικών συμβούλων των εν λόγω συνδυασμών.

11. Επειδή, η κρινόμενη ένσταση πρέπει να γίνει δεκτή, για τον ανωτέρω λόγο, που αφορά στη μη τήρηση της ποσόστωσης φύλου κατά το χρονικό σημείο της ανακήρυξης υποψηφίων από το συνδυασμό «Πατριωτικός Υπερκομματικός Συναγερμός Κεντρικών Τζουμέρκων», και να ακυρωθεί η 24/30.11.2010 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας με την οποία έγινε η ανακήρυξη του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών καθώς και των δημοτικών και τοπικών συμβούλων των ως άνω συνδυασμών στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας. Κατόπιν αυτού πρέπει να διενεργηθούν εκλογές στον εν λόγω Δήμο για την ανάδειξη δημοτικών αρχών, με τη συμμετοχή των νομίμως ανακηρυχθέντων συνδυασμών πλην του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου-καθ' ου η ένσταση με τίτλο «.....», επί τη βάση προγράμματος που θα εκδώσει και θα δημοσιεύσει ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 23 του ν. 3852/2010.

Διά ταύτα

Δέχεται την αίτηση αναιρέσεως

Αναιρεί την 22/2011 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο αιτιολογικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Διακρατεί την υπόθεση και δικάζει την από 9.12.2010 ένσταση της αναιρεσείουσας, την οποία κάνει δεκτή.

Ακυρώνει την 24/30.11.2010 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Άρτας, με την οποία έγινε η ανακήρυξη του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών, του δημάρχου, των τακτικών και αναπληρωματικών δημοτικών και τοπικών συμβούλων των συμμετασχόντων στις δημοτικές εκλογές συνδυασμών στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου της ένστασης.

Εντέλλεται ο Περιφερειάρχης Ηπείρου να εκδώσει πρόγραμμα ψηφοφορίας στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων του νομού Άρτας για την ανάδειξη δημοτικών αρχών, με τη

συμμετοχή όλων των νομίμως ανακηρυχθέντων συνδυασμών πλην του συνδυασμού
«.....».

Επιβάλλει στον αναιρεσίβλητο-καθ' ου η ένσταση τη δικαστική δαπάνη της αναιρεσίουσας-
ενισταμένης, η οποία ανέρχεται στο ποσό των εννιακοσίων είκοσι (920) ευρώ για τη δίκη
ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, στο ποσό των τριακοσίων ενενήντα (390) ευρώ για
τη δίκη ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Ιωαννίνων και συνολικά στο ποσό
των χιλίων τριακοσίων δέκα (1310) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 16 Μαΐου και 15 Ιουνίου 2011

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος
Γ. Σταυρόπουλος

Η Γραμματέας
Δ. Τετράδη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 11ης Ιουλίου 2011.

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος
Γ. Σταυρόπουλος

Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος
Δ. Τετράδη

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω
απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και
τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος. Αθήνα,
.....

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος

Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Α.Σ.